

ZAMONAVIY TA’LIM TIZIMIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH JARAYONIDA TA’LIM SIFATI MUAMMOLARI

Andijon davlat pedagogika instituti,
pedagogika fakulteti, boshlang’ich ta’lim yo’nalishi
101-guruh talabasi Rasulova Hadichaxon Rahmatali qizi
Andijon davlat pedagogika instituti o’qituvchisi
Alisherova Zulfiya Tolibdjanovna
E-mail: zk272zkz@gmail.com
Tel:+998-95-552-23-07

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19435612>

Annotatsiya. Mazkur maqolada zamonaviy ta’lim tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayonida ta’lim sifati bilan bog’liq dolzarb muammolar tahlil qilinadi. Raqamlashtirishning ta’lim jarayoniga ta’siri, pedagogik va psixologik jihatlari, infratuzilmaviy kamchiliklar hamda ularni bartaraf etish yo’llari ilmiy-nazariy asosda yoritilgan. Shuningdek, innovatsion yondashuvlar orqali ta’lim samaradorligini oshirish masalalari ochib berilgan.

Kalit so’zlar: raqamli ta’lim, innovatsion texnologiyalar, ta’lim sifati, masofaviy ta’lim, pedagogik mahorat, raqamli kompetensiya, media savodxonlik, ta’lim samaradorligi.

Аннотация. В данной статье анализируются актуальные проблемы качества образования в процессе внедрения цифровых технологий в современной системе образования. Рассматриваются педагогические, психологические и организационные аспекты цифровизации, а также существующие недостатки и пути их устранения на научной основе. Особое внимание уделяется вопросам повышения эффективности обучения с использованием инновационных подходов.

Ключевые слова. Цифровое образование, качество образования, инновационные технологии, дистанционное обучение, педагогическое мастерство, цифровая компетенция, медиаграмотность.

Annotation: This article analyzes actual issues related to the quality of education in the process of implementing digital technologies in the modern education system. Pedagogical, psychological, and organizational aspects of digitalization are discussed, as well as existing shortcomings and ways to overcome them on a scientific basis. Special attention is given to improving educational effectiveness through innovative approaches.

Keywords. Digital education, education quality, innovative technologies, distance learning, pedagogical skills, digital competence, media literacy.

Kirish

XXI asr axborot texnologiyalari asri sifatida insoniyat taraqqiyotida yangi bosqichni boshlab berdi. Globallashtirish jarayoni, internet tarmog’ining keng tarqalishi va raqamli vositalarning jadal rivojlanishi barcha sohalar qatori ta’lim tizimiga ham sezilarli ta’sir ko’rsatmoqda. Zamonaviy ta’lim tizimi an’anaviy o’qitish usullaridan bosqichma-bosqich raqamli ta’lim modeliga o’tmoqda. Bu jarayon ta’lim sifatini oshirish imkonini yaratishi bilan birga, yangi muammolarni ham yuzaga keltirmoqda.

Ta’lim sifati tushunchasi keng qamrovli bo’lib, u o’quvchilarning bilim, ko’nikma va kompetensiyalarni egallash darajasi bilan belgilanadi. Shu nuqtai nazardan qaraganda, raqamli texnologiyalarni ta’lim tizimiga joriy etish jarayoni puxta rejalashtirilgan va ilmiy asoslangan bo’lishi zarur.

Raqamli texnologiyalarning ta’lim jarayonidagi o’rni

Raqamli texnologiyalar ta’lim jarayonini individuallashtirish, interaktivlikni oshirish va o’quv materiallarini tezkor yetkazib berish imkonini yaratadi. Elektron darsliklar, onlayn platformalar, virtual laboratoriyalar va videodarslar o’quvchilarning mustaqil ta’lim olishiga xizmat qiladi. Ayniqsa, masofaviy ta’lim shakli pandemiya davrida o’zining ahamiyatini yaqqol namoyon etdi.

Raqamli vositalar yordamida o’qituvchi murakkab mavzularni vizual tarzda tushuntirishi, multimedia elementlari orqali o’quvchilar qiziqishini oshirishi mumkin. Bundan tashqari, elektron test tizimlari bilimni tezkor baholash imkonini beradi.

Biroq, texnologiyaning mavjudligi avtomatik tarzda ta’lim sifati oshirishini anglatmaydi. Asosiy masala — ushbu vositalardan samarali va maqsadga muvofiq foydalanishdir.

Ta’lim sifati bilan bog’liq asosiy muammolar

1. Texnik infratuzilma yetishmovchiligi

Raqamli ta’limni samarali tashkil etish uchun zamonaviy texnik vositalar va barqaror internet tarmog’i zarur. Biroq barcha hududlarda bu sharoit bir xil emas. Ayniqsa, chekka qishloq joylarda kompyuter va planshetlarning yetishmasligi o’quvchilar o’rtasida tengsizlikni yuzaga keltiradi. Bu esa ta’lim sifatiga salbiy ta’sir ko’rsatadi.

2. Pedagoglarning raqamli kompetensiyasi

Zamonaviy o’qituvchi nafaqat o’z fanini mukammal bilishi, balki raqamli platformalar va texnologiyalardan samarali foydalana olishi kerak. Aks holda, texnologiya dars jarayonida faqat formal vosita sifatida qolib ketadi. O’qituvchilarning raqamli savodxonligini oshirish dolzarb vazifalardan biridir.

3. Psixologik va sog’liq bilan bog’liq muammolar

Raqamli qurilmalardan uzoq muddat foydalanish o’quvchilarda diqqatning pasayishi, ko’rish qobiliyatining yomonlashuvi va jismoniy faollikning kamayishiga olib kelishi mumkin. Bundan tashqari, internetga qaramlik xavfi ham mavjud. Shu sababli raqamli ta’lim jarayonida sog’lom muvozanatni saqlash muhimdir.

4. Nazorat va baholash tizimi

Onlayn ta’lim sharoitida bilimni nazorat qilish murakkab masalalardan biridir. Akademik halollikni ta’minlash, mustaqil ishlarni adolatli baholash uchun yangi metodik yondashuvlar talab etiladi.

Innovatsion yondashuvlar va yechimlar

Ta’lim sifatini oshirish uchun raqamli texnologiyalarni an’anaviy metodlar bilan uyg’unlashtirish zarur. Aralash (blended learning) modeli samarali usullardan biri hisoblanadi. Bu model o’quvchilarga ham mustaqil, ham bevosita muloqot asosida bilim olish imkonini beradi.

Shuningdek, loyiha asosida o’qitish, muammoli ta’lim, interaktiv metodlar va o’yinlashtirish (gamifikatsiya) usullari o’quvchilarning faolligini oshiradi. Raqamli vositalar aynan shu metodlar bilan uyg’unlashgandagina samarali natija beradi.

O’qituvchilar uchun muntazam ravishda malaka oshirish kurslarini tashkil etish, ta’lim muassasalarini zamonaviy texnik vositalar bilan ta’minlash va media savodxonlikni rivojlantirish muhim chora-tadbirlardan hisoblanadi.

Raqamli kompetensiyaning ahamiyati

Raqamli kompetensiya zamonaviy jamiyatda har bir shaxs uchun zarur ko’nikmadir. U axborotni izlash, tahlil qilish, saralash va undan samarali foydalanish qobiliyatini o’z ichiga oladi. Ta’lim tizimida bu kompetensiyani shakllantirish o’quvchilarning kelajakdagi kasbiy faoliyatiga ijobiy ta’sir ko’rsatadi.

“Bugungi kunda raqamli texnologiyalarni joriy etmasdan turib, biror sohada yuqori natijaga erishib bo‘lmaydi.” [Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyev O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisga Murojaatnoma davomida 2018-yil 28-dekabr kuni aytilgan.]

Raqamli muhitda ishlash madaniyatini shakllantirish, axborot xavfsizligini ta’minlash va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish zamonaviy ta’limning ustuvor vazifalaridan biridir.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy ta’lim tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etish muhim va zarur jarayondir. U ta’lim jarayonini modernizatsiya qilish, bilim olish imkoniyatlarini kengaytirish va o‘quvchilarning mustaqil ta’lim olish qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Biroq ta’lim sifati faqat texnologiyaga bog‘liq emas. Pedagogik mahorat, metodik yondashuv, infratuzilma va psixologik omillar muhim ahamiyatga ega. Raqamlashtirish jarayoni tizimli, bosqichma-bosqich va ilmiy asosda amalga oshirilgandagina kutilgan natijaga erishish mumkin.

Shunday ekan, zamonaviy ta’lim tizimida raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayoni sifatli ta’limni ta’minlashga qaratilgan kompleks yondashuv asosida olib borilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1.O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020, 45 bet.
- 2.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining ta’lim sohasini raqamlashtirishga oid farmon va qarorlari. – Toshkent, 2019–2023,20-30 bet.
- 3.Muslimov N.A., Usmonboyeva M.H., Sayfurov D.M. Pedagogik kompetentlik va kreativlik asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2015,160 bet.
- 4.Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiya: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Fan, 2012, 208 bet.
- 5.UNESCO. Education in a Digital World: Global Education Monitoring Report. – Paris: UNESCO Publishing, 2021, 420 bet.